

Jyväskylän kaupungin perusopetuksen VÄKIVALLAN, KIUSAAMISEN, HÄIRINNÄN JA SYRJINNÄN VASTAINEN TOIMINTAMALLI

☑ ENNALTAEHKÄISY JA VARHAINEN PUUTTUMINEN

1. Suunnitelmallisuus ja systemaattisuus

- Jokaiseen kouluun perustetaan tiimi tai nimetään vastuuhenkilö, joka koordinoi ja ylläpitää väkivallan, kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän vastaista toimintaa omassa yksikössä. Vastuuhenkilö on jäsen yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä.
- Koulun lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan väkivallan, kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän vastaisen toiminnan vastuuhenkilöt, tavoitteet, toimintatavat ja arviointi toimintakauden lopussa.
- Koulun järjestyssäännöt, toimintaohjeet sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma käydään läpi oppilaiden, huoltajien ja henkilöstön kanssa.
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan kirjataan toimintaperiaatteet, miten hyväksyvää ja kunnioittavaa ilmapiiriä luodaan ja ylläpidetään.
- Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä edistää suunnitelmallisesti yhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

2. Yhteisöllisyyden vahvistaminen

- **Tunne-, turva- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan osana hyvinvoinnin vuosikellon sisältöjä sekä kaikissa arjen tilanteissa.**
- Henkilöstö tukee tietoisesti ryhmien ja vertaissuhteiden vuorovaikutusta, ryhmäytymistä sekä yksinäisyyden ehkäisyä.
- Koko koulu yhteisö edistää hyvän huomaamista, myönteistä vuorovaikutusta ja positiivisen palautteen antamista.

3. Turvallinen koulu yhteisö

- **Väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa. Koko koulu yhteisö puuttuu kaikkeen epäasialliseen käytökseen systemaattisesti.**
- Rehtori johtaa suunnitelmallisesti väkivallan, kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän vastaista toimintaa.
- Henkilöstö saa perehdytyksen toimintamalliin sekä koulutusta väkivaltaan puuttumiseen.
- Henkilöstö tiedostaa kiusaamisen riskitekijöitä ja tunnistaa kiusaamisen kohteeksi joutumisen tunnusmerkkejä.
- Henkilöstö pitää aiheeseen liittyviä oppitunteja ja järjestää teemapäiviä.

4. Osallisuutta vahvistava toimintakulttuuri

- Oppilaat ymmärtävät, mitä väkivalta, kiusaaminen, häirintä ja syrjintä ovat, oppivat tunnistamaan niitä ja tietävät, miten toimia niitä kohdatessaan.
- Oppilaita rohkaistaan kertomaan kaikesta väkivallasta henkilöstölle ja puuttumaan tilanteisiin.
- Oppilaat ja huoltajat ovat aktiivisesti mukana luomassa turvallisuutta edistävää toimintakulttuuria ja suunnittelemassa yhteisöllisyyttä vahvistavaa toimintaa.
- Huoltajat saavat tietoa ja mahdollisuuden keskustella koulun väkivallan, kiusaamisen, häirinnän ja syrjinnän vastaisesta toiminnasta.

☑ PUUTTUMINEN

- Koulun henkilöstö puuttuu aina näkemäänsä tai tietoon tulleeseen koulussa tapahtuvaan väkivaltaan, kiusaamiseen, häirintään ja syrjintään sekä selvittää tilanteen osallisten kanssa. Huom! Väkivalta- ja uhkatilanteissa toimitaan erillisen ohjeen mukaan.
- Henkilöstö keskustelee ensin väkivallan, kiusaamisen, häirinnän tai syrjinnän kohteeksi joutuneen kanssa ja tämän jälkeen muiden osapuolten kanssa.
- Selvittelyn lopuksi sovitaan ja kirjataan sähköiseen muistioon, kuinka jatkossa toimitaan.
- Henkilöstö tiedottaa huoltajia tapahtuneesta saman päivän aikana.
- Jos tilanteen epäillään täyttävän rikoksen tunnusmerkit, henkilöstö on yhteydessä poliisiin ja tekee tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen tai rikos- ja lastensuojeluilmoituksen (Ankkuripoliisin, lastensuojelun, sovittelutoimiston konsultointi).
- Henkilöstö vahvistaa yhteistyötä huoltajien kanssa ja kutsuu heidät koolle.
- Henkilöstö ilmoittaa koulumatkan aikana tapahtuneesta väkivallasta huoltajille ja tarjoaa tarvittaessa tukea tilanteen selvittämiseksi, esim. sovitteluun ohjaaminen.

☑ SEURANTAVAIHE JA JÄLKITUKI

- Henkilöstö seuraa tilannetta säännöllisesti riittävän kauan ja varmistaa oppilaan kokemuksen turvallisuudesta koulussa ja koulumatkoilla: Ensimmäisen kuukauden ajan viikoittain, seuraavan kuukauden ajan joka toinen viikko ja sen jälkeen tarpeen mukaan.
- Seurannasta vastaa luokanopettaja, -valvoja tai vastuuhenkilö, ellei toisin sovita.
- Henkilöstö arvioi kaikkien osapuolten ja ryhmän tuen tarpeen. Yksilölliset ja yhteisölliset tukitoimet sovitaan tilannekohtaisesti opiskeluhoitopalveluiden kanssa. Lisäksi sovitaan yksilölliset pedagogiset tuen järjestelyt.
- Henkilöstö ohjaa oppilaan tarpeen mukaan koulun ulkopuolisiin tukipalveluihin, kuten Ankkuritoiminta, MLL:n Selviytyjät-vertaisryhmä, Tukipysäkki kiusaamisasioissa.
- Oppilaalle järjestetään tarvittaessa kasvatuskeskustelu tai määrätään kurinpitotoimi oppilaan ikä, kehitystaso ja teon olosuhteet sekä seuraukset huomioiden.
- Toimintaa arvioidaan ja kehitetään vuosittain tiedonkeruun perusteella, esim. Oppilas- ja koulutytytyväisyyskysely, Kouluterveyskysely, TEAvisari.

Väkivalta voi olla henkistä, fyysistä tai seksuaalista. Väkivalta on vallan, kontrollin tai fyysisen voiman tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista. Väkivallan teot voivat ilmetä oppilaiden välisissä tai oppilaan ja koulun henkilöstön välisissä tilanteissa. Kiusaaminen, häirintä ja syrjintä ovat väkivallan muotoja. **Kiusaaminen** on toistuvaa, tahallista toisen ihmisen henkistä, fyysistä tai sosiaalista vahingoittamista. Kiusaamista voi tapahtua myös digitaalisessa ympäristössä. **Häirintä** on käyttäytymistä, jolla sanoin tai teoin loukataan, uhataan, nöyrytetään tai halvennetaan henkilön tai ihmisryhmän ihmisarvoa tarkoituksellisesti. **Syrjinnällä** tarkoitetaan yksilön tai ryhmän torjumista, huonompaa kohtelua tai asettamista muita huonompaan asemaan. **Kaikki yllä mainitut teot voivat olla rikoksia.**